

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Dette forslag forudsætter, at der indføres arbejdsmarkedspension for alle, jf. SF's beslutningsforslag herom, som er fremsat dags dato, og det skal også ses i sammenhæng med SF's forslag til folketingsbeslutning om solidarisk og demokratisk ATP.

Arbejdsmarkedspensionsordningerne vil i fravær af offentlig regulering diskriminere kvinder og grupper med høj invaliditetsrisiko. Årsagen hertil er, at:

- kvinder lever længere end mænd, hvorfor der for en given pensionskapital er en lavere årlig ydelse til rådighed, og
- grupper med høj invaliditetsrisiko – det er ofte grupper med lav løn og hårdt arbejde – skal bruge flere penge på invaliditetsydelse, hvorfor der bliver mindre tilbage til alderspension.

Sådanne skævheder er dybt urimelige og kan fjernes.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Ad 1

Det vil være dybt urimeligt, hvis kvinder i pensionsalderen får færre penge til rådighed end mænd med en identisk erhvervs- og »løn«-karriere. Dette synspunkt er også lagt til grund for ATP-ordningen, hvor udbetalingerne ikke afhænger af modtagerens køn. Der foreligger endvidere et udkast til et EF-direktiv om ligebehandling af mænd og kvinder i sociale sikringsordninger, der forbyder sådan diskrimination.

Beregninger fra Arbejdsmarkedspensionsudvalget viser, at forskellen kan udgøre 25–30 pct., men at den dog er mindre, hvis arbejdsmarkedspensionsordningen omfatter ægtefællepension, jf. bilag 9 til Arbejdsmarkedspensionsudvalgets redegørelse, underbilag 8, Arbejdsministeriet, december 1988. Dette skal lægges oven i den forskel, der opstår, fordi kvinder i gennemsnit er lavere lønnede end mænd.

Konkret kan lighed sikres ved, at:

- a. Den enkelte pensionsordning pålægges at beregne ydelserne på et såkaldt unisexgrundlag, dvs. uden hensyn til modtagerens køn. Enkelte pensionskasser bruger i forvejen dette princip, f.eks. Juristernes og Økonomernes Pensionskasse.
- b. Der laves en udligningsordning mellem forskellige pensionsordninger (kasser og selskaber), der skal balancere økonomisk og sikre, at kønssammensætningen i den enkelte ordning ikke får betydning for ydelsesniveauet. Uden en sådan udligningsordning vil ydelserne i ordninger med et flertal af kvinder systematisk blive lavere end ydelserne i ordninger med et flertal af mænd. Det kan igen give en vis tendens til, at kvinderne bliver isoleret i egne kasser, fordi faggrupper af mænd kan tjene på at danne egne ordninger eller slutte sig til andre mandeordninger. Udligningsordningen kan give anledning til en vis spekulation med hensyn til sammensætningen af ydelserne i en ordning. For at undgå dette bør udligningen formentlig foregå på grundlag af passende fastsatte »normalvilkår« (analogt til at udligningen af udgifter mellem kommunerne sker på grundlag af udgiftsbehov og ikke faktiske udgifter).

Ad 2

Typisk en fjerdedel af indbetalingerne til en arbejdsmarkedspension går til dækning af invalidepension. Men andelen varierer afhængigt af, hvilke faggrupper der er omfattet af ordningen. Grupper med høj risiko bruger en større del og får derfor mindre tilovers til alderspension. Det er ofte grupper, der allerede er dårligt stillet med hensyn til løn og arbejdsvilkår. At de også skal snydes med hensyn til den pensionsydelse, de modtager, er en utålelig hån.

I ovennævnte rapport fra et underudvalg under Arbejdsmarkedspensionsudvalget hedder det da også: »Det er det overvejende synspunkt i underudvalget, at risikospørgsmålet er velegnet til løsning gennem en fælles udligningsordning omfattende alle eller store grupper af arbejdsmarkedspensionsordninger.« (S. 220).

Udligningen kan formentlig nemmest ske ved etablering af et gensidigt forsikringselskab.